

ZPRÁVY

ČESKÉ A SLOVENSKÉ ETOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

PRAHA, leden 1996 č. 8

ETOLOGICKÁ KONFERENCE NA KONCI DUBNA 1996

23. etologická konference České a Slovenské etologické společnosti se bude konat v hotelu Junior centrum v Seči u Chrudimi od 22.do 25.4.1996. Krásné prostředí, staří známí,nejchytřejší studentské mozky. Ceny? Jen 140 Kč za noc, 110 Kč plná penze. Pro studenty slevy. Nezapomeňte se přihlásit s tím nej- zajímavějším, na co jste v posledním roce přišli!

(Další informace a odpovědní lístek přikládáme)

Za organizační výbor konference:

P.Rödl, R.Suchochleb, M.Špinka

••• VÍDEŇ NAKLONĚNA ETOLOGII •••

- XII.kongres International Society for Human Ethology (ISHE) se bude konat ve Vídni (Ludwig-Boltzmann-Institut für Stadtethologie)ve dnech 5.-10. srpna 1996. Téma : Kognice-Komunikace-Evoluce. Tajemníkem kongresu je dr. K.Grammer, u něhož získá zájemce další informace (telefon: 43-1-31-336-1253, fax: 43-1-31-336-788)
- XXV.mezinárodní etologická konference se uskuteční v r.1997 též ve Vídni (informace později). Prosíme příp.účastníky XXIV.mezinárodní etologické konference, která se konala 10.-17.8.1995 na Havaji, aby o jejím průběhu poreferovali našim členům pros třednictvím ZPRÁV CSEtS.

NEPŘEHLÉDNĚTE

*Wright, R.: Morální zvíře. Proč jsme to, co jsme.
(Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1995, 478 s., 139,- Kč)*

ZE ŽIVOTA ČSEtS

- Členský příspěvek do ČSEtS na rok 1996 se nemění- 100 Kč. Studenti a důchodci 50 Kč. Použijte složenku, kterou Vám přikládáme. Prosimе o uhrazení příslušné částky do 30.6.1996.
- 5.valná hromada členů ČSEtS se bude konat v rámci letošní etologické konference v Seči u Chrudimi.
Zveme k účasti všechny členy naší Společnosti.

ZAZNAMENÁVÁME

- O průběhu 28. mezinárodního kongresu, který uspořádala International Society for Applied Ethology v srpnu 1994 v Dánsku, referoval v našich ZPRÁVÁCH dr.M.Špinka (č.6, s.6). Zájemce si může informace o tomto setkání doplnit ze zprávy A.Hvozdíka, jak ji přinesla Čs.Psychologie č.1, XXXIX.,1995,s.90-91.
- Pozoruhodně končí P.Říčan svoji recenzi sborníku L.Rowell Huesmann (Ed.): Aggressive behavior-current perspectives. Plenum Press, New York 1994,305s.: "Psychologie jako vědní obor je - alespoň pokud se omezíme na obzory Huesmanna a jeho autorského kolektivu - zatím zřejmě jen skromně vyzbrojena k zápasu s narůstající agresivitou dětí a mládeže". (Čs.Psychol.,č.1,XXXIX.,1995,s.92-93).
- M.Nakonečný recenzuje v Čs.Psychologii (č.2,r.XXXIX,1995,s.190)

- knihu K.Lorenze **Základy etologie** (Academia, Praha 1993). Vítá její vydání jako záslužný ediční čin.
- Malá,E.: Diagnostika poruch chování dle ICD-10. (Čs.Psychiat.,90, 1994,č.5,s.262-8)
- Krch,F.D.: Prevence psychogenních poruch příjmu potravy. (Čs. Psychiat.,90,č.4,s.213-215)
- Baštecký,J.,Kukleta,M.: III. mezinárodní kongres behaviorální medicíny. (Prakt.lékař,74,1994,č.12, s.594-595)
- Veselovský,Z.: Lidé a zvířata. (Prakt.lékař,74,1994,č.12,s.592-593)
- Tkadlec,E.: Trvale udržitelný rozvoj a jeho předpoklady. (Vesmír, 74,č.10,1995,s.570-572)
- Upozorňujeme na pozoruhodný seriál článků H.Illnerové **Denní rytmy v živé přírodě** I.-II.-III.(In: Živa XLIII,č.2, č.3, č.4,1995)
- Klein,Z.: Terciární znaky sexuálního dimorfismu člověka. (Živa, XLIII,č.2,1995,s.89-90)
- Mrlík,V.: Migrace dravců bájnou Kolchidou. (Živa,XLIII,č.3,1995, s.128-130)
- Veselovský,Z.: Námluvy a manželská věrnost. (Živa, XLIII,č.3, s.131-133,1995)
- Veselovský,Z.: O politikaření u zvířat. (Živa,XLIII,č.4,s.180-182,1995)

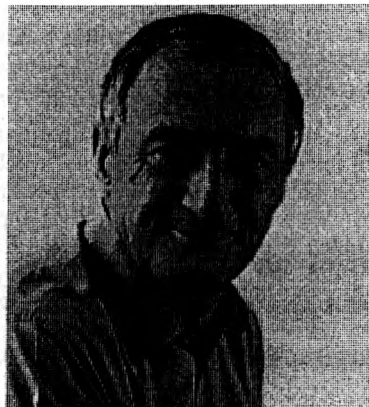
Zájemce o nahlédnutí do sborníku abstrakt z 38. česko - slovenské psychofarmakologické konference (Lázně Jeseník,3.-7.1.1996) může zavolat na pražský ☎ 66003161 (Dr.H.Tejkalová).

ŽIVOTNÍ JUBILEUM prof.dr. Ruperta RIEDLA

Rakouský biolog, etolog a filosof prof.dr.Riedl oslavil v plném zdraví a tvůrčí činnosti sedmdesáté narozeniny. Narodil se 22.2.1925 v rodině vídeňského sochaře a na otcovo přání se měl stát malířem. Po prvních uměleckých pokusech se obrátil nejprve ke studiu medicíny, později biologie a antropologie. V letech 1948-1950 vedl několik expedicí zaměřených na studia zoologie a morfologie mořské fauny a flory. Začal pracovat v zoologickém institutu vídeňské univerzity, kde se v r.1958 habilitoval a publikoval svou *"Fauna und Flora der Adria"*, která později vyšla v několika vydáních.

Po stáží v USA (1967-1971) se vrátil do Vídně a zakládá jako prof. zoologie oddělení mořské biologie, výzkumu ultrastruktury a teoretické biologie a stává se ředitelem zoologického institutu univerzity. Publikoval deset knih a přes šedesát statí ve vědeckých časopisech.

Prof.R.Riedl je stoupencem moderní evoluční teorie, někdy nazývané "evoluce v evoluci", tj. systémového přístupu k mechanismům evolučních faktorů, a patří spolu s K.Lorenzem k zakladate-

Prof.dr. Rupert Riedl

lům evoluční teorie poznání.

Hlavní vědecké publikace: *Die Ordnung des Lebendigen. Systembedingungen der Evolution* (1975), *Biologie der Erkenntnis* (1980), *Die Strategie der Genesis* (1976), aj. Prof. R.Riedl je od r.1984 prezidentem rakouské organizace vědeckých pracovníků pro ochranu životního prostředí a významně též přispěl k založení Institutu Konrada Lorenze v Altenbergu, kde dosud aktivně pracuje, stejně jako v Rakouské akademii věd.

(J.Kamarýt)

Zemřel prof.dr. Jan WIND (1932-1995)

Z předsednictva Evropské sociobiologické společnosti (ESS) došla smutná zpráva, že 30.10.1995 zemřel jeden ze zakladatelů Společnosti, přední holandský lékař a vědecký pracovník Institutu genetiky člověka na Free University v Amsterdamu. Předmětem jeho výzkumných zájmů bylo studium evoluce a původu řeči, zejména ontogeneze dětské řeči, srovnávací výzkum řečového chování a sociobiologie a etologie primátů. Publikoval řadu průkopnických studií, monografií a redigoval několik vědeckých sborníků.

Prof.J.Wind byl také prvním předsedou Language Origin Society a mnoho let tajemníkem ESS. Přispěl nebyvalou měrou k rozvoji neformálních kontaktů mezi vědci z oboru sociobiologie, humánní etologie, evoluční biologie, genetiky a antropologie. Čest jeho památce.

(J.Kamarýt)

Marek Špinka: JAK MYSLÍ ZVÍŘATA

(*Reflexe nad jedním tématem z 29. konference ISAE,
Exeter, jihozápadní Anglie, 3. - 5. srpna 1995*)

Každoroční konference International Society for Applied Ethology se po čtyřech letech opět vrátila do své "kolébky a staré vlasti", jak můžeme po právu nazvat Británii, kde se tato Společnost v r. 1966 zrodila, a kde má dodnes nejsilnější zázemí - vždyť teprve v letošním roce poprvé překročil počet členů z celého zbytku světa počet členů britských. A stará dobrá Anglie nezklamala. Byla to účelně uspořádaná konference, s pěknými výlety do přírody Cornwallu, nečekaně vyprahlé v letošním suchém létě, a řádně rozpustilým tanečním večerem. Převládala tradiční témata, pohybuji se v trojúhelníku : chování - fyziologie - produkční výsledky u hospodářských zvířat, a také v širším kontextu chování zvířete - (umělé) prostředí - chování člověka (chovatele). Rád bych se vrátil k jednomu z hlavních programových témat konference, které bylo vymezeno titulem "*Cognitive Aspects of Welfare*" - česky asi po lopatě "*kognitivní aspekty welfare*". V behaviorální ekologii se stalo v posledních letech zřejmé, že bez poznání kognitivních schopností daného zvířete nemůžeme porozumět tomu, jak je jeho chování přizpůsobeno prostředí. Kognitivní schopnosti jsou "struktury a procesy myšlení, které vstupují mezi zkušenosti zvířete a jeho chování (Christine Nicol v hlavní přednášce k tomuto tématu na konferenci v Exeteru), tedy to, jak zvíře zaměřuje svou pozornost, jak prožité situace vnímá, jak si nasbírané zkušenosti dává dohromady, jak si je pamatuje, a co si z nich dovede "spočítat", "naplánovat", "rozvrhnout". Přednášky k tomuto tématu v Exeteru z různých úhlů ukázaly, že také v aplikované etologii je poznání kognitivních schopností zvířat klíčové. Míru strádání zvířat v umělém prostředí a příčiny různě deformovaného chování můžeme těžko odhadnout, nedokážeme-li odhalit, jak situaci vidí zvíře "svýma očima". Tento úkol není beznadějný. Lze například experimentálně zjistit, na čem zvířeti záleží. Stačí ukázat zvířeti, jak dosáhnout určitého cíle, a pak mu postupně ztěžovat cestu - a námaha, kterou je ještě ochotno spontánně vynaložit na dosažení cíle, je pak mírou toho, jak je daný cíl pro zvíře důležitý. Na konferenci bylo představeno několik experimentů založených na tomto principu, které např. prokázaly, že slepice mají silnou potřebu dostat se k substrátu umožňujícímu popelení, nebo že potřeba dosáhnout hnízda prudce roste s přibližující se dobou snůšky. Další zajímavé experimenty zkoumaly jiné aspekty kognitivních schopností domácích zvířat: zda krávy rozlišují lidi podle toho, jak se k nim chovají; jak slepice vnímají videoreprodukcí jiného zvířete; zda je možno u selat rozlišit zřetelné "osobnostní" rysy a podobně. Nejvýraznější osobností této sekce byla se svou přednáškou Christine Nicol. Ukázala, jak výzkum kognitivních schopností nabírá novou dynamiku, zejména rozvojem neurofyzilogických a počítačových metod, které např. mohou sledovat v reálném čase aktivitu jednotlivých částí mozku, zatímco zvíře (či člověk) nerušeně řeší určitou situaci. Můžeme tedy sledovat, jak je informace v mozku zpracovávána, jinak řečeno, jak jsou vnitřně reprezentovány události ve vnějším prostředí. Problém reprezentace může být zkoumán i na behaviorální úrovni: platí např. pro zvířata princip "sejde z očí, sejde z mysli"? V posledních pěti letech bylo prokázáno, že zvířata se často snaží dosáhnout cíle, který v daném okamžiku nevidí ani nijak nevnímají, ba dokonce i cíle, se kterými se ještě v životě

nesetkali. Např. slepice, které nikdy neměly přístup k hnízdu jako místu ke snášení, ukazují přesto stejně intenzivní typické hledání takového místa, vždy před snůškou.

Tyto poznatky znovu otevírají otázku subjektivního prožívání či mentálního života zvířat. Stává se zřejmým, že pokračující tabuizování této otázky jako nevědecké by bránilo dalšímu poznání chování zvířat. Zatím je zcela nejasné, které z informačních procesů v mozku se dostávají na vědomou úroveň u daného druhu zvířete. Nicméně tato otázka je důležitá pro to, jak je chování zvířete řízeno, a nelze se jí pro její obtížnost vyhýbat. Má i evoluční význam: vždyť dovede-li zvíře vědomě zpracovat zkušenosti např. pomocí obecných konceptů, řádově se tím rozšiřuje množství a plasticita strategií, které může v zájmu přežití a rozmnožování použít. Etologie - i aplikovaná etologie - zde rozšiřuje kontakty také s filozofií, se zkoumáním umělé inteligence, s psychologií a psychiatrií.

Tak jako Lorenzův a Tinbergenův průlom do poznání chování zvířat pomohl pochopit biologické základy lidského chování, tak nám snad bouřlivý rozvoj ve výzkumu lidské subjektivity může pomoci poodkrýt, jak asi myslí ten který druh zvířete, co třeba prožívá lední medvěd, který chodí v betonovém výběhu sem a tam, sem a tam...

Red.pozn:

Upozorňujeme na publikaci: Ristau, C.A. (Ed.): COGNITIVE ETHOLOGY. The minds of other animals. Essays in honor of Donald R.Griffin (Erlbaum, Hillsdale, NJ 1991)

Mezinárodní symposium - PRIMATE ONTOGENY - v Třešti

Mezinárodní symposium - PRIMATE ONTOGENY - v Třešti se konalo ve dnech 10.-15.9.1995. Uspořádala ho Česká antropologická společnost ve spolupráci s VÚFB Praha a s katedrou biologie, ekologie a zdravotní výchovy Pedagog.fak.UK v Praze. Bylo sponzorováno Evropskou federací primatologů (EFP).

Počtem účastníků nebyla tato akce nijak velká, příjemné prostředí zámku v Třešti, který je zařízením AV ČR, přivítalo tři desítky účastníků. Důležitá byla účast předních světových odborníků v oblasti ontogeneze primátů, z nichž mnozí se zúčastnili zasedání výboru Evropské primatologické společnosti, které proběhlo v Národním muzeu v Praze.

V průběhu akce bylo předneseno dvacet přednášek, k vrcholům patřily souborné referáty, které prezentovali Bertrand Deputte z Paimpont ve Francii, předseda EFP, a Brian Shea z Northwestern University v Chicagu. Dále bylo prezentováno 9 posterů a byly uspořádány tři diskusní večery (témata: Ontogeneze a fylogeneze- Metodické aspekty studia ontogeneze primátů- Interdisciplinární vazby výzkumu ontogeneze primátů). Celé čtvrtéční jednání patřilo ontogenezi chování primátů, kde k nejzajímavějším patřila přednáška F.J.A.Timmermanse z holandského Nijmegen o mateřském chování opic a T.Riedeho a G.Tembrocka z Humboldtovy univerzity v Berlíně o hlasových projevech makaků červenolících (*Macaca fuscata*). Kromě sborníku abstrakt, který účastníci obdrželi při prezentaci, se počítá s publikací prezentovaných příspěvků v časopise *Folia Primatologica*. Za negativum je možno považovat poměrně malé zastoupení tuzemských účastníků.

(L.Jebavý)

Valnou schůzi zahájil předseda České a Slovenské etologické společnosti RNDr.Lubor Košťál,CSc., který přivítal všechny přítomné a přednesl zprávu o činnosti ČSEtS za uplynulé období. Zprávu o finančním hospodaření ČSEtS od minulé valné hromady přednesl doc.RNDr.Pavel Rödl,CSc. (za nepřítomného dr.Z.Kleina) Pro vleklé potíže s placením členských příspěvků ze Slovenska bylo navrženo, aby bylo pro slovenské členy zřízeno konto (pro zjednodušení administrativního zřízení konta navrhuje konto fyzické osoby-člen výboru).

Odborné semináře pořádané Společností jsou dlouhodobě málo navštěvované. Proběhla diskuse, jak a zda vůbec tyto semináře nadále pořádat. Dohodli jsme se, že se pokusíme přenést semináře z budovy Národního muzea na PřF UK (Viničná 7) a sestavíme "mailing list" (vybrané školy a ústavy), podle kterého by se pozvánky rozesílaly také nečlenům ČSEtS.

Etologická konference. Diskutováno o důvodech malé účasti. Zdá se, že je důležité, aby byly voleny co nejlevnější ubytovací prostory (proto se nedoporučuje spojovat etologickou konferenci s mezinárodní účastí, která vyžaduje reprezentativnější prostředí). Organizací příští konference byl pověřen prof.dr.V.Bičík,CSc.

Volební komise byla zvolena v tomto složení: prof.dr.V.Bičík,CSc., ing. J.Šiler, Ing.V.Zimmermann,CSc. (23 pro; 0 proti; 3 se zdrželi)

Vyloučeno z ČSEtS bylo celkem 17 členů, kteří přes 2-3 upomínky nezaplatili členský příspěvek:

Áč Peter	Richterová Helena
Dúha Jozef	Rohlens Jiří
Figala Jaroslav	Rychlík Ivo
Guothová Jana	Stehlíková Monika
Hvozdík Anton	Tejnorová Iva
Kovačovský Pavel	Veselá Libuše
Loizeau T.Daphne	Zahradníková Tatiana
Mlynek Juraj	Zatkalík Peter
Pekárková Jana	

Přijetí nových členů - bylo navrženo 11 nových členů ČSEtS, nikdo z přítomných nevzněl žádných námitek a uvedení kandidáti se stali řádnými členy naší Společnosti:

Fiala Marek	Šumbera Martin
Holečková Jana	Tančin Vladimír
Lhota Stanislav	Uhrinčát Michal
Maletínská Jitka	Votavová Jindřiška
Pelikán Jiří	Žáková Irena
Rybák Martin	

Zpráva revizní komise připravená Dr.Janou Horáčkovou doporučila udělit odstupujícímu výboru absolutorium za uplynulé období. Tato zpráva byla valnou hromadou jednohlasně schválena.

V souladu se stanovami ČSEtS dosavadní výbor odstoupil. Dva jeho členové (Ing.L.Bartoš a doc.dr.M.Novacký) byli členy výboru po tři sobě jdoucí roky a proto podle stanov Společnosti nemohli dále kandidovat. Pokladník dr.Z.Klein požádal o zproštění funkce z osobních důvodů.

NOVÝ VÝBOR ČSEtS

byl zvolen v tomto složení (počet hlasů):

Košťál Ľubor, RNDr.,CSc. (22)	předseda
Žďárek Jan, oc.RNDr.,DrSc. (20)	místopředseda
Rödl Pavel, doc.RNDr.,CSc. (25)	tajmník
Vaňková Dominika, Mgr. (23)	pokladník
Mrlík Vojtěch, MVDr.,CSc. (15)	člen výboru
Suchochleb Roman, Ing. (15)	člen výboru
Špinka Marek, RNDr.,CSc. (17)	člen výboru

Zapsal: Ing.Luděk Bartoš,DrSc.

POĎAKOVANIE

Hoci som tak učinil už na valnom zhromaždení Spoločnosti 4.5.1995 v Starej Lesnej, chcel by som ešte raz poďakovať v mene výboru i všetkým členom ČSEtS tým členom predošlého výboru, ktorí v minulom volebnom období ukončili svoju činnosť. Jedná sa o Ľudka Bartoša, Zdeňka Kleina a Martina Novackého.

Ďakujeme vám za všetko, čím ste prispeli k rozvoju činnosti našej Spoločnosti.

*Za výbor ČSEtS
RNDr.Ľ.Košťál, CSc.*

Dvě pozoruhodné publikace věnované chování člověka vydalo v září 1995. nakladatelství ARGO. Tou první je překlad knihy francouzského chirurga a později i porodníka dr. Michele Odenta - BIRTH REBORN - (*Znovuzrozený porod*), vydané poprvé v r. 1984.

Autor dlouho působící v Pithviers nedaleko Paříže (nyní v Anglii) se hlásí k myšlenkám známého Frederica Leboyera (jehož kniha *Porod bez násilí* vyšla po r. 1989 na Slovensku), na které se svými spolupracovníky navazuje.

Zdůrazňuje např. nezbytnost intimního dotykového chování matka - dítě i u dětí nedonošených. Oceňuje také přínos etologie a zmiňuje myšlenky K. Lorenze (s.98) i N. Tinbergena (s.98, s.110).

Dr. Odent nepopírá důležitost lékařské technologie (zvl. v rizikových případech), ale je kritický k epidurální anestézii, císařský řez pokládá za nouzové řešení a jak píše, "*porodnické kleště patří do muzea*". Lékařovu intervenci omezuje na minimum a naopak zdůrazňuje roli zkušené porodní asistentky a přimlouvá se za návrat kontroly nad průběhem porodu - matce.

Knihu doprovází množství jedinečných černobílých fotografií a 33 bibliografických odkazů. Prezentace její české verze se autor osobně zúčastnil, mj. hojně navštívenou přednáškou, v Praze dne 22.9.1995.

□ Odent, M.: *Znovuzrozený porod*. ARGO, Praha 1995, 152s., nákl. 1500 výt., cena 139 Kč.

Další knihou téhož nakladatelství je *Lidské mládě. Co (ne)víte o nemluvnětech*. Autorem je zoolog prof. Desmond Morris, a je to jeho druhá kniha v češtině. (Nahá opice vyšla v Mladé frontě r. 1971).

Jde o překlad jeho díla *Babywatching* z r. 1991 a na rozdíl od jeho známých knih *Manwatching* (1979) a (1985) je bez fotografií (pokud jde o české vydání).

Na 190 stranách textu odpovídá autor na 60 otázek týkajících se novorozeňat: Proč se rodí s křikem? Jakou funkci mají jejich slzy? Umějí plavat? Liší se mužská a ženská reakce při pohledu na ně? Jak důležitá je pro ně matka?, aj., aj.

Knihu zaznamenáváme zejména pro jméno autora a doporučit ji můžeme jen opravdovým "začátečnickům", průměrně vzdělaný čtenář se mnoho nového nedozví.

□ Morris, D.: *Lidské mládě. Co (ne)víte o nemluvnětech*. ARGO, Praha 1995, 193 s., nákl. 3000 výt., cena 119 Kč.

□ Koukolík, F.: *Fyziologický základ chování člověka ve vztazích na trvale udržitelný vývoj a uchování vztahů člověk - příroda*. Současnost a alternativy vývoje.

Vydal Český ekologický ústav, Praha 1994, 44s., nákl. 500 výt.

Čtivě napsanou příručku na aktuální téma s bohatou bibliografií (192 cit.) využijí zejména ti, kteří přicházejí do kontaktu se studenty středních a vysokých škol.

□ Koukolík, F.: *Vybrané přednášky o vztahu mozku a chování*. (Nakl. Karolinum, Praha 1995, 141 s., 62 Kč)

□ Král, M.: *Změna paradigmatu vědy*. (Filosofia, nakl. FÚ AV ČR, Praha 1994, 86 s.)

□ Wright R.: *Morální zvíře*. Proč jsme to, co jsme. (Nakl. Lidové noviny, Praha 1995, 478 s., 139 Kč)

■ ■ ■ Z NOVÝCH KNIH ■ ■ ■

Překlad knihy *The Moral Animal* (1994), diskutující nejnovější poznatky evoluční psychologie a sociobiologie. Při všeobecném nedostatku takto zaměřených publikací u nás, čtenář zvláště ocení rozsáhlý a zasvěcený poznámkový aparát (s.411-452) i bohatou, nejnovější bibliografii (s.453-473).

Vážný zájemce o chování člověka si knihu jistě pořídí, a tak by redakce Zpráv ČSEtS uvítala recenzi na tuto knihu od některého ze členů Společnosti.

Nová kniha prof.I.Eibl-Eibesfeldta

Novou knihu prof.Eibl-Eibesfeldta recenzuje J.Vymětal v Čs.psychologii č.4 (38,1994,s.381-382). Publikace obsahuje osm kapitol:

- Biologie ve sporu názorů.
- Včera a dnes - určení našeho místa.
- Násilí - hůl o dvou koncích.
- My a druzí - teritorialita, vytváření

skupin, xenofobie a etnicita.

- Národní stát nebo multikulturní imigrační společnost?
- Otázka migrace z ekologických, hospodářských a ideologických hledisek.
- Exkurze do etiky dělení.
- Jsme vybaveni pro třetí tisíciletí?

Nezbývá než souhlasit s autorem recenze, že stěžejní díla I.Eibl-Eibesfeldta, profesora zoologie na mnichovské univerzitě, který se hlásí k mravnímu odkazu K.Lorenze, by měla být přeložena do češtiny. Vždyť od vydání jediné jeho knihy v češtině (*Galapágy-Noéмова archa v Tichém oceánu*, Orbis, Praha 1970) uplynulo již přes čtvrt století.

□ I.Eibl-Eibesfeldt: *Wider die misstrauensgesellschaft*. (Proti společnosti nedůvěry). Piper, München - Zürich, 1994, 254s.

ZPRÁVA O KONFERENCI Research and Captive Propagation

Jednou ročně jsou v některé z evropských zemí pořádány konference *Research and Captive Propagation*, které slouží zejména k prezentaci výsledků výzkumu ohrožených druhů zvířat, chovaných v zajetí (program chovu ohrožených druhů - EEP). Do programu EEP je zapojena řada evropských zoologických zahrad. V roce 1994 byl hostitelským městem konference Erlangen v Německu, v roce 1995 byla uspořádáním akce pověřena ZOO Ústí nad Labem. Konference se konala ve dnech 19.-22. října v prostorách ústecké Univerzity Jana Evangelisty Purkyně. Za přítomnosti několika desítek účastníků z řady evropských zemí, hlavně pracovníků zoologických zahrad, univerzit a výzkumných institucí, odeznělo téměř padesát referátů. Příspěvky byly rozděleny do několika sekcí: Práci, Primáti, Nosorožci, Sloni, Kopytníci, Šelmy a Různé. Naprosto převažující tematikou byla problematika chovu, chování a adaptace zvířat v zoologických zahradách. K nejzajímavějším patřily referáty Dr.F.Schwarzenbergera z Vídně o fyziologii a etologii rozmnožování jednotlivých druhů nosorožců, Dr.F.Kurta o slonech indických nebo Dr.R.Apfelbacha z Tübingen o potravním chování tchořů. Doprovodný program zahrnoval exkurzi do ústecké ZOO s řadou nově upravených expozic, návštěvu skanzenu, aj. Velký dík za bezchybný průběh konference patří hlavně organizátorům ze ZOO Ústí nad Labem (Dr.Mikulica, Ing.Jeřábková, Dr.Zima, Dr.Skalka, Ing.Vřabcová, aj.). V letošním roce se konference koná v Berlíně. (L.Jebavý)

SIR KARL R. POPPER : VĚČNÉ HLEDÁNÍ

(* 28.7.1902 - † 17.9.1994)

Popper, K.R.: Věčné hledání. Intelektuální autobiografie. Vydalo nakl. Prostor ve spolupráci s nakl. OIKOYMENH a Vesmír, Praha 1995, 232s., cena 159 Kč. Z angl. originálu Unended Quest, 1990, přeložila J. Odehnalová, grafická úprava A. Lederer.)

28.

(s.9) "...domnívám se, že jsem se o teorii poznání dozvěděl víc od svého drahého vševědoucího mistra (uměleckého truhlářství) Adalberta Pösche než od kteréhokoli jiného svého učitele. Nikdo jiný neměl tolik zásluh na tom, že se ze mne stal stoupenec Sókratův. Právě můj mistr mne naučil, jak málo toho vím, a navíc také to, že jakákoli moudrost, k níž bych mohl vůbec někdy dospět, bude spočívat v tom, že si mnohem více uvědomím nekonečnost své nevědomosti..."

(s.20) "...dodnes jsem přesvědčen, že to je ta nejjistější cesta k intelektuálnímu pádu: kvůli slovíčkaření zapomínat na skutečné problémy..."

(s.33-36) "...asi dva nebo tři měsíce jsem se pokládal za komunistu (...) ještě než mi bylo sedmnáct, stal jsem se odpůrcem marxismu. Uvědomil jsem si dogmatický charakter tohoto učení a jeho neuvěřitelnou intelektuální domýšlivost (...) zůstal jsem ještě několik let po svém rozchodu s marxismem socialistou, a kdyby existovalo něco jako kombinace socialismu s osobní svobodou, byl bych socialistou dodnes..."

(s.37-38) "...tehdy jsem se také dozvěděl o Einsteinovi (r.1919) a ten měl na mé myšlení vliv zřejmě největší a nejvýznamnější (...) nejsilněji na mne zapůsobilo Einsteinovo vlastní jasné prohlášení, že nebude svou teorii považovat za udržitelnou, pokud v nějakých testech neobstojí (...) to byl naprosto jiný postoj než Marxova, Freudova a Adlerova dogmata a dogmata jejich stoupenců (...) tak jsem ke konci roku 1919 dospěl k závěru, že vědecký postoj je postojem kritickým, který nehledá verifikace, ale stěžejní testy ověřující, zda je možné teorii vyvrátit, přestože ji nemohu nikdy prokázat (...)

(s.41) "...v této době (1924) jsem dále rozpracoval své myšlenky o demarkační linii mezi vědeckými teoriemi (například teorií Einsteinovou) a teoriemi pseudo-vědeckými (např. teorií Marxovou, Freudovou a Adlerovou). Bylo mi zcela jasné, že vědeckost teorie či tvrzení spočívá ve schopnosti vyloučit nebo nepřipustit možnost některých událostí - nedovolit, zakázat výskyt takových událostí. Proto čím více teorie vylučuje, tím více sděluje..."

(s.77) "...pokrok spočívá ve vývoji směrem k teoriím, které nám sdělují stále víc a více - k teoriím s rozšiřujícím se obsahem. Čím víc nám však teorie říká, tím víc vylučuje nebo omezuje a tím víc je příležitostí pro její falsifikaci. Teorie s větším obsahem je tedy teorie, kterou lze mnohem přísněji ověřovat. Tato úvaha vedla k teorii, že vědecký pokrok nespočívá jen v akumulaci pozorování, ale ve vyloučení méně zdařilých teorií a v jejich nahrazení teoriemi lepšími, totiž teoriemi s širším obsahem. Existuje tudíž konkurence mezi teoriemi, jakýsi druh darwinovského boje o přežití. Samozřejmě teorie, o kterých tvrdíme, že nejsou ničím víc než domněnkami nebo hypotézami, nepotřebují nijak prokazovat svou oprávněnost a už vůbec

neexistující "metodou indukce", kterou ještě nikdo smysluplně nepopsal. Můžeme však někdy na základě kritického hodnocení zdůvodnit, proč dáváme některé konkurující domněnky přednost před ostatními".

(s.78) "...podle mé teorie věda není induktivní, indukce je báje.."

(s.83-84) "...řešení problému indukce nabízí vznik nové vědecké metody - analýzy kritické metody, metody pokusu a omylu: metody, kdy předkládáme směle teorie a vystavujeme je co nejprísnější kritice proto, abychom zjistili, kde jsme chybovali. Z hlediska této metodologie svá zkoumání zahajujeme problémy. Vždy se nacházíme v určité problémové situaci a volíme ten problém, o němž se domníváme, že jsme schopni jej vyřešit. Řešení, které je vždy pokusné, má formu teorie, hypotézy, domněnky. Různé konkurující si teorie porovnáváme a kriticky posuzujeme, abychom odhalili jejich nedostatky. Neustále se mění, stále otevřené výsledky kritického hodnocení dávají vzniknout něčemu, co by se mohlo nazývat "každodenní vědou". Neexistuje tedy žádná indukce: nikdy neargumentujeme směrem od faktů k teoriím vyjma metodu zamítnutí nebo "falsifikace". Takový názor na vědu lze označit za selektivní nebo darwinovský. Naproti tomu teorie a metody, které tvrdí, že indukci postupujeme kupředu, nebo které zdůrazňují verifikaci (spíše než falsifikaci), jsou typicky lamarckovské: kladou důraz na instrukci, učení se z prostředí více než na výběr, který prostředí činí (...) Řešení problému indukce, které jsem nabídl, bylo silně nepochopeno..."

(Pokračování příště)

Vzácný snímek Sira Karla R. Poppera v doprovodu prof. MUDr. C. Höschla, DrSc., děkana 3. LF ÚK v Praze (vlevo) a prof. MUDr. R. Rokyty, DrSc., proděkana téže fakulty (vpravo). Pořízen byl dne 25. května 1994, kdy byl Siru Karlu R. Popperovi udělen čestný doktorát lékařských věd Univerzity Karlovy.

(Foto Arnošt Pasler)

5th EUROPEAN SYMPOSIUM ON POULTRY WELFARE

História poriadania sympózia o welfare hydiny siaha do roku 1981. Sympózi-um je organizované Pracovnou skupinou IX.(Welfare hydiny) Svetovej hydínar-skej asociácie (WPSA). Prvé sympozium sa konalo v Koge (neďaleko Kodane) v Dánsku. Neskoršie sympózia sa konali v roku 1984 v Celle (Nemecko), v roku 1989 v Tours (Francúzsko) a v roku 1993 v Edinburghu (Veľká Británia). Na sympóziách sú prezentované vedecké výsledky dotýkajúce sa správania, podmie-nok transportu, alternatívneho ustajnenia a zdravia hydiny. Počet účast-níkov býva tradične okolo 125. Účastníkmi sympózií sú veterinári, etologovia, zootecnici, ako aj predstavitelia priemyslu a welfaristických resp. spotrebiteľ-ských organi-zácií. 5. európske sympózi-um o welfare hydiny sa uskutoční 7.-10. júna 1997 vo Wagingene v Holandsku. Kontaktné adresy:

Organizačné záležitosti:

Mrs. H. Kentie
International Agricultural
Center (IAC)
PO Box 88
6700 AB Wageningen
The Netherlands
(tel.: +31(0)317 490111
fax: +31(0)317 418552)

Odborné záležitosti:

Dr. H. Blokhuis
Institut for Animal Science
and Health
Edelhertweg 15, PO Box 65,
8200 AB Lelystad
The Netherlands
(tel.: +31(0)320 238238
fax.: +31(0)320 238050)

Pod záštitou Psychiatrického centra Praha se koná pracovní interdisciplinární mezinárodní konference **International Society for Prenatal and Perinatal Psy-chology and Medicine**, dne 17.5.1996 v PCP Praha - Bohnice. (Kontakt: tel. 66003173 - dr. E. Šulcová).

6. konference **European Behavioural Pharmacology Society** se koná v Itálii (Forte Village, Cagliari) ve dnech 17.-21.5.1996. (Kontakt: University of Cagliari, tel: 70-303819, fax: 70-300740.)

Sexuologický seminář k 20. výročí založení sexuologického oddělení v Psy-chiatrické léčebně v Horních Beřkovicích se koná ve dnech 19. - 20. září 1996. (Kontakt: PL - H. Beřkovic, tel. 0411/96111, prim. MUDr. J. Zimanová)

● ZPRÁVY ČSEtS č.8/leden 1996 ● Z pověření výboru připravuje Zd. Klein ● Vydává Česká a Slovenská etologická společnost, VUŽV - odd. etologie, Přátelství 815, 104 00 Praha 10 - Uhřetěves (IČO: 41692900) v Psychiatrickém centru Praha ● Vychází jako neprodejný bulletin pro členy ČSEtS ● Náklad 180 výtisků ●
